

ÇOCUK ve OYUN

Çocuk denilince aklımıza ilk gelen kavramlardan biri "oyundur. Çünkü oyun çocukluk döneminin vazgeçilmezidir. Bebekler kendi ellerini keşfetmekle başlattığı oyun sürecini, ce-ee oyunu ile devam ettirirler. Hareketlendikçe, yürüdükçe çocuğun oyun dünyası da gelişir. İlk önce bebekler kendi başına oynar, sonrasında arkadaşlarla birlikte oynanan oyunlar gelir, sonra da kuralları oyunlar devreye girer. Bu süreç çocuklukta bitmez, yetişkinliğe ulaştığında insan yine oyun oynama ihtiyacı hisseder. Halk oyunları, spor oyunları, kahvehanelerde oynanan oyunlar ve sanal oyunlar yetişkinlerin oynadığı oyunlardır.

Oyun çocuk gelişiminde çok önemli bir yere sahiptir. Çocuğun sağlıklı bir gelişim göstermesinin en önemli yolu doya doya oynamasıdır. Oyun yolu ile çocuk bedenini hareket ettirir. Zıplar, koşar, tırmanır, taşları ve misketleri tutup atar. Bu sayede çocuk ince ve kaba motor gelişimini oyunla desteklemiş olur.

Oyun yolu ile çocuk arkadaşları ile sosyalleşir. Sıra beklemeyi, kurallara uymayı, başkasının hakkına saygı göstermeyi, grupta kendini ifade etmeyi, bir grubun üyesi olmayı çocuk oyun yolu ile öğrenir. Yeterince oyun oynamayan çocuk yeterince sosyalleşemez.

Oyunlar bir düşünme becerisi gerektirdiği için, oyun çocukların bilişsel gelişimini destekler. Oyun içinde çocuk, kazanmak için planlama ve hesaplama yapar. Nasıl oynaması gerektiğini ve rakibinin hamleleri ile nasıl baş edeceğini düşünür. Gizli saklanma yerleri bulmak, taşı tam seksek karelerinin içine atmak için planlama yapmak, topu atarken hızını ve açısını ayarlamak gibi farkında olmadığı bilişsel hesaplamalar yapar. Bu sayede zihin gelişimi aktif olur.

Oyun, çocukların duygusal gelişimini destekler. Oyun içinde çocuk kazanmayı, kaybetmeyi, üzülmeyi, heyecanlanmayı, hayal kırıklığını, gururu, yetersizliği, çaresizliği ve mutluluğu deneyimler. Başka çocukların duygularını nasıl yaşadığını gözlemler. Bu sayede hem duygularını keşfeder, hem başka insanların duygularını okumayı öğrenir, hem de kendi duygularını ifade etmeyi.

Çocuk oyunda hayatın provasını yapar. Oyun içinde anne, baba, öğretmen olur. Çeşitli meslek rollerine girer. Bu sayede bu hayatta kendini bekleyen rollere hazırlık yaptığı gibi, anne-babalığın nasıl bir deneyim olduğu hakkında da fikir sahibi olur.

Oyun çocuk için aynı zamanda iyileştiricidir. Çocuk oyun içinde öfkesini, üzüntüsünü, kaygısını oyun ve oyuncaklar yolu ile dile getirir. Oyun çocuğun dili olur, oyuncaklar ise kelimesi. Böylece yaşadığı bir zorluktan, onu korkutan bir nesneden oyun içinde onlara yere vererek baş eder. Yani oyun başlı başına çocukların ruhsal yaralarını iyileştirmede etkilidir. Bu nedenle oyun terapisi

yaklaşımı çocuk terapileri arasında sıkça kullanılmaktadır. Biz yetişkinler konuşarak dertlerimizi dile getiririz, çocuklar ise oynayarak.

Tüm bu faydalarına rağmen, **maalesef günümüz çocukları yeteri kadar oynayamamaktadır**. Bir anaokulu çocuğunun en az 5 saat, bir ilkokulu çocuğunun ise en az 3 saat serbest oyuna ihtiyacı vardır. Ancak modern hayat hem şehirleşme hem de eğitimleşme ile birlikte çocuğun elinden oyunu almıştır.

Şehirleşme ile birlikte sokaklar araçlarla dolmuştur. Çocukların oynayacağı boş arazi ve bahçe kalmamıştır. Güvenlik sorunları nedeni ile aileler çocuklarını var olan sokağa salamaz olmuştur. Ebeveynlerin hijyen kaygıları nedeni ile sopalar, toprak, kibrit çöpü ve gazoz kapakları birer oyun aracı olmaktan çıkmış “pis” bir nesneye dönüşmüştür. Evler küçülmüş ve mobilyalar evde daha çok yer kaplar hale gelmiştir. **Şehirleşme ile birlikte çocuklar oyun alanları hızla kaybetmiş ve daracık alanlara mahkum olmuştur.**

Eğitim hırsının sonucu olarak, okul saatleri uzamıştır. Çocukların çoğu tam gün eğitim görmektedir. Tam gün okulla birlikte derslerin ve dolayısı ile ödevlerin sayısı hızla artmıştır. İlkokuldaki serbest etkinlik ve oyun saatleri etütlerle doldurulmuştur. Akşama doğru evde olan çocuk, vaktinin büyük çoğunu ödevlerini tamamlamakla geçirmektedir. Hafta sonunda sanat, müzik, resim, dersane, etüt gibi kurslara gönderilen çocukların **oyun zamanları eğitimlerle ve kurslarla istila edilmiştir.**

Şehirleşmenin ve eğitimleşmenin yanına toplumun ve ebeveynlerin **oyunu küçümseyen tavrı** eklenince çocuklar **en temel hakları olan oyundan mahrum kalmışlardır**. Şehir ile oyun alanı, eğitimleşme ile de oyun zamanı elinden alınan çocuklar buldukları dar vakitlerde sanal oyunlara yönelmişlerdir. Halbuki sanal oyunlar, serbest oyunun sunduğu gelişim imkanlarını sunmamaktadır.

Çocuklarımızın ruh sağlığını korumak istiyorsak, öncelikle onların oyun haklarını onlara iade etmemiz gerekmektedir. **Çocuğun elinden oyunu almak, onun çocukluğunu, gelişimini ve ruhsal büyümesini elinden almaktır.**

Biz Pedagoji Derneği olarak ebeveynlerin ve eğitimcilerin her gün kendisine şu soruyu sorması gerektiğine inanıyoruz: **“Çocuklarım bugün yeteri kadar oynadı mı?”**

Her hakkı Pedagoji Derneği'ne aittir ve mahfuzdur.

Kaynak gösterilmek kaydıyla elektronik, dijital, fotokopi ve başka ortamlarda çoğaltılabilir, dağıtılabilir, yayınlanabilir.

Pedagoji Derneği

